

Enontekiön kunnan lausunto luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi alueidenkäytöstä

Kommenttinne 1 §:stä, Maakuntakaavan kaavaselostus

Enontekiön kunta pitää perusteltuna, että maakuntakaavan vaikutusten arviointia ja kaavaselostusten sisältöä täsmennetään. Erityisesti saamelaisten oikeuksiin ja perinteisiin elinkeinoihin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin näkyvä esittäminen tukee vaikutusten tunnistamista saamelaisten kotiseutualueella.

Enontekiön kunta pitää tärkeänä, että saamelaisten oikeuksiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin lisäksi kaavoituksen vaikutuksia tarkastellaan kattavasti myös muiden alueen asukkaiden, maanomistajien, elinkeinonharjoittajien ja paikallisyhteisöjen näkökulmasta. Kunta katsoo, että kestävän ja hyväksyttävän suunnitteluratkaisun edellytyksenä on eri väestöryhmien vaikutusten tasapuolinen arviointi ja huomioon ottaminen.

Kunta kiinnittää kuitenkin huomiota siihen, että kaavaselostuksiin lisättävät selvitys- ja perusteluvelvoitteet lisäävät valmistelutyötä. Pienten kuntien näkökulmasta on tärkeää, että vaatimuksia sovelletaan suhteellisuusperiaatteen mukaisesti kaavan merkitys ja vaikutukset huomioon ottaen. Muutoin on mahdollista, että kaavojen valmisteluajat pitenevät ilman, että vaikutusten arvioinnin laatu vastaavasti paranee.

Enontekiön kunta pitää tärkeänä, että vaikutusten arvioinnissa vältetään päällekkäisten selvitysten laatimista silloin, kun vastaavat tiedot ovat jo käytettävissä viranomaisten aineistoissa tai aiemmissa suunnitteluprosesseissa. Tämä tukisi kaavoituksen sujuvuutta ja resurssien tehokasta käyttöä.

Kunta pitää tärkeänä, että kaavaselostuksilta edellytettävä tietosisältö pysyy oikeasuhtaisena suhteessa kaavan tavoitteisiin ja vaikutuksiin. Erityisesti pienissä kunnissa lisäselvitys- ja dokumentointivelvoitteet voivat vaikuttaa valmisteluaikoihin ja lisätä ulkopuolisten asiantuntijapalvelujen tarvetta.

Kommenttinne 2 §:stä, Yleiskaavan kaavaselostus

Enontekiön kunta pitää ehdotettuja täsmennyksiä lähtökohtaisesti kannatettavina. Saamelaiskulttuuriin kohdistuvien vaikutusten arviointi on kunnan alueella merkityksellinen osa suunnittelua.

Kunta korostaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee tarkastella tasapainoisesti sekä saamelaisten oikeuksiin että muiden paikallisten asukkaiden, yritysten ja elinkeinojen toimintaedellytyksiin kohdistuvia vaikutuksia. Tämä on erityisen tärkeää kunnissa, joissa useat eri maankäyttömuodot ja elinkeinot toimivat rinnakkain.

Kunta toteaa kuitenkin, että yleiskaavoitus on usein pitkäkestoinen ja resursseja sitova prosessi. Uusien tai aiempaa yksityiskohtaisempien selvitysvaatimusten vaikutuksia kaavoituksen kokonaiskestoon olisi syytä seurata. Erityisesti harvaan asutuilla alueilla ja pienissä kunnissa lisäselvitysvelvoitteet voivat käytännössä johtaa kaavoituksen viivästymiseen ja kustannusten kasvuun.

Kunta toteaa lisäksi, että ehdotettujen täsmennysten yhteisvaikutus voi lisätä yleiskaavojen valmisteluun tarvittavaa työmäärää. Pienissä kunnissa, joissa kaavoituksesta vastaavat resurssit ovat rajalliset, tällä voi olla vaikutusta kaavojen valmisteluaikatauluihin. Kunta pitää tärkeänä, että kaavoituksen sujuvoittamistavoitteet huomioidaan myös asetuksen soveltamisessa.

Enontekiön kunta korostaa, että yleiskaavoitus on usein keskeinen väline elinvoiman, asumisen, matkailun ja uusiutuvan energian hankkeiden mahdollistamisessa. Tämän vuoksi on tärkeää, että sääntelyn täsmentäminen ei johda tarpeettomaan prosessien pidentymiseen tai hallinnollisen taakan kasvuun.

Kommenttinne 3 §:stä, Asemakaavan kaavaselostus

Kunta pitää perusteltuna, että asemakaavan sisältövaatimusten huomioon ottaminen tuodaan aiempaa selkeämmin esille kaavaselostuksessa.

Kunta pitää tärkeänä, että asemakaavoituksen vaikutusten arvioinnissa huomioidaan tasapuolisesti alueen eri käyttäjäryhmät ja maanomistajat. Kaavoituksen tulee mahdollistaa eri toimintojen yhteensovittaminen siten, että vaikutukset sekä saamelaisten että muiden paikallisten asukkaiden ja elinkeinojen toimintaedellytyksiin tunnistetaan ja arvioidaan asianmukaisesti.

Enontekiön kunta korostaa kuitenkin, että asemakaavojen laajuus ja vaikutukset vaihtelevat huomattavasti. Asetuksen soveltamisessa tulisi varmistaa, ettei vähäisiä muutoksia koskeviin asemakaavoihin muodostu suhteettoman raskaita selvitys- ja dokumentointivelvoitteita. Muutoin on olemassa riski, että kaavojen laatiminen hidastuu ja kustannukset kasvavat erityisesti pienissä kunnissa.

Kunta katsoo, että erityisesti vähäisiä asemakaavan muutoksia koskevissa hankkeissa tulisi voida hyödyntää tarkoituksenmukaista ja vaikutusten merkittävyyteen suhteutettua arviointia. Näin voitaisiin välttää tilanteet, joissa selvitysten ja dokumentoinnin määrä kasvaa suhteettomasti itse kaavamuutoksen merkitykseen nähden.

Kunta pitää tärkeänä, että vähäisiä vaikutuksia sisältävissä asemakaavoissa voidaan hyödyntää kevyempiä menettelyjä ja olemassa olevia selvityksiä.

Kommenttinne 4 §:stä, Kaavojen viranomaisneuvottelut

Enontekiön kunta pitää hyvänä ratkaisuna, että viranomaisneuvotteluista laaditaan muistio. Selkeä dokumentointi tukee suunnitteluprosessin läpinäkyvyyttä ja myöhempää arviointia.

Kunta pitää myös myönteisenä sitä, että osa nykyisestä asetustasoisesta sääntelystä siirtyy lakiin ja asetuksen sääntelyä yksinkertaistetaan. Menettelyjen selkeys ja ennakoitavuus ovat erityisen tärkeitä kunnille, joiden käytettävissä olevat asiantuntijaresurssit ovat rajalliset.

Kunta pitää tärkeänä, että viranomaisneuvottelujen järjestämisessä säilyy riittävä joustavuus. Digitaalisten toimintatapojen hyödyntäminen voi vähentää hallinnollista työmäärää ja tukea sujuvia prosesseja.

Kommenttinne 5 §:stä, Hankkeen ympäristövaikutusten arviointiin liittyvä kaavan aloitusvaiheen vuorovaikutus

Enontekiön kunta toteaa, että ehdotettu sääntely vastaa pääosin nykytilaa. Kunta pitää tärkeänä, että YVA-menettelyn ja kaavoituksen yhteensovittaminen on mahdollista.

Käytännön kokemusten perusteella yhteismenettely voi kuitenkin edellyttää huomattavaa koordinoitua kunnalta, hanketoimijalta ja viranomaisilta. Pienen kunnan näkökulmasta on tärkeää, että menettely säilyy mahdollisimman joustavana eikä aiheuta tarpeettomia lisävelvoitteita tai hallinnollista kuormitusta.

Kunta pitää tärkeänä, että menettelyn eri määräajat ja kuulemisvaiheet eivät käytännössä johda tilanteeseen, jossa kaavoituksen eteneminen viivästyy viranomaiskäsittelyjen ketjuuntuessa.

Kunta pitää tärkeänä, että yhteismenettelyn toteutuksessa vältetään päällekkäisiä kuulemisia ja selvityspyyntöjä. Menettelyjen yhteensovittamisen tulisi aidosti tukea prosessien sujuvuutta.

Kommenttinne 6 §:stä, Hankkeen ympäristövaikutusten arviointiin liittyvä kaavan valmisteluvaiheen vuorovaikutus

Enontekiön kunta pitää tärkeänä, että ympäristövaikutusten arviointi ja kaavoitus voidaan sovittaa yhteen tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kunta kiinnittää huomiota siihen, että useat erilliset kuulemis- ja lausuntovaiheet sekä mahdolliset lisäselvitystarpeet voivat käytännössä pidentää hankkeiden käsittelyaikoja. Tämä korostuu erityisesti pienissä kunnissa.

Kunta arvioi, että mahdolliset lisäselvityspyynnöt sekä niihin liittyvät uudet kuulemisvaiheet voivat käytännössä pidentää hankkeiden kokonaiskäsittelyaikoja. Tämän vuoksi olisi tärkeää, että viranomaisilla on mahdollisuus hyödyntää joustavia menettelytapoja ja välttää päällekkäisiä kuulemisia.

Kunta pitää tärkeänä, että menettelyn toimivuutta ja vaikutuksia käsittelyaikoihin seurataan valtakunnallisesti osana uuden alueidenkäyttölainsäädännön toimeenpanoa.

Kommenttinne 7 §:stä, Hankkeen ympäristövaikutusten arviointiin liittyvä tiedottaminen

Enontekiön kunnalla ei ole pykälästä erityistä huomautettavaa. Sähköisen tiedottamisen velvoite vastaa nykyisiä toimintatapoja ja edistää tiedon saavutettavuutta.

Kunta pitää kuitenkin tärkeänä, että tiedottamisvelvoitteiden toteuttamisessa voidaan hyödyntää joustavasti olemassa olevia sähköisiä palveluja ja toimintamalleja ilman uusia hallinnollisia velvoitteita.

Muita kommentteja luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi alueidenkäytöstä

Enontekiön kunta pitää myönteisenä, että asetuksen rakennetta on yksinkertaistettu ja että merkittävä osa sääntelystä siirretään lain tasolle. Kunta pitää tärkeänä, että sääntelykokonaisuus säilyy selkeänä, ennakoitavana ja käytännössä sovellettavana myös pienissä kunnissa.

Enontekiön kunta pitää perusteltuna, että saamelaisten oikeuksiin ja kulttuurin harjoittamisen edellytyksiin kohdistuvat vaikutukset tunnistetaan ja arvioidaan asianmukaisesti saamelaisten kotiseutualueella. Samalla kunta korostaa, että kaavoituksen vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida tasapuolisesti myös muut alueen vakituiset asukkaat, maanomistajat, yritykset, matkailutoimijat, poronhoitajat sekä muut paikalliset elinkeinot.

Kunta pitää tärkeänä, että vaikutusten arviointi tukee eri oikeuksien ja intressien yhteensovittamista eikä johda tilanteeseen, jossa jonkin yksittäisen vaikutusnäkökulman tarkastelu korostuu muiden paikallisten vaikutusten kustannuksella.

Kunta pitää tärkeänä, että uuden alueidenkäyttölain ja sitä täydentävän asetuksen tavoitteena oleva kaavoituksen sujuvoittaminen toteutuu myös käytännössä. Vaikka ehdotetut muutokset ovat yksittäin tarkasteltuna pääosin perusteltuja, niiden yhteisvaikutuksena voi olla selvitys-, arviointi- ja dokumentointivelvoitteiden lisääntyminen. Tämä saattaa käytännössä pidentää kaavaprosesseja ja lisätä hallinnollista työmäärää erityisesti pienissä kunnissa.

Kunta esittää, että asetuksen toimeenpanon vaikutuksia kaavoituksen käsittelyaikoihin, kustannuksiin ja kuntien resurssitarpeisiin seurataan aktiivisesti.

Kommenttinne luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi maankäyttö- ja rakennusasetuksen eräiden säännösten kumoamisesta

Enontekiön kunnalla ei ole huomautettavaa ehdotettujen säännösten kumoamiseen sinänsä, koska sääntelyn sisältö siirtyy pääosin uuteen alueidenkäyttölakiin ja alueidenkäyttöasetukseen.

Kunta pitää kuitenkin tärkeänä, että sääntelykokonaisuus säilyy kuntien näkökulmasta selkeänä, helposti sovellettavana ja ennakoitavana. Erityisesti pienissä kunnissa sääntelyn selkeys ja helposti saatavilla oleva ohjeistus ovat keskeisiä sujuvan toimeenpanon kannalta.